

**BUXORO DAVLAT
PEDAGOGIKA
INSTITUTI**

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV TA‘LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
MAKTABGACHA VA MAKTAB TA‘LIMI VAZIRLIGI
BUXORO DAVLAT PEDAGOGIKA INSTITUTI**

**FILOLOGIK TADQIQOTLARNING
YANGI BOSQICHI:
ZAMONAVIY TENDENSIYALAR
VA ISTIQBOLLAR**

**III XALQARO ILMIY-AMALIY
ANJUMAN MATERIALLARI**

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI VAZIRLIGI
BUXORO DAVLAT PEDAGOGIKA INSTITUTI**

**FILOLOGIK TADQIQOTLARNING
YANGI BOSQICHI:
ZAMONAVIY TENDENSIYALAR VA
ISTIQBOLLAR**

III XALQARO ILMIY-AMALIY ANJUMAN MATERIALLARI

2025-yil, 21-OKTABR

BUXORO – 2025

MUNDARIJA

Ma'murov B.B. TILGA EHTIROM – VATANGA, ELGA EHTIROM.....	3
Rustamov A.S. MILLIY TILGA E'TIBOR VA EHTIROM MILLATSEVARLIK, VATANPARVARLIKNING YORQIN IFODASIDIR	4
Umedjanova M.L. TIL – MILLATNING RUHI.....	6
Bafayev M. M. ONA TILI VA TA'LIM UYG'UNLIGI: BARKAMOL AVLOD SARI YO'L.....	8
Muqimov Z.M. TIL HAR BIR MILLATNING KO'ZGUSI, UNING HAQIQIY SARCHASHMASIDIR.....	9

I SHO'BA. ZAMONAVIY TILSHUNOSLIK NAZARIYASI VA AMALIYOTI MASALALARI

Hüseyin Baydemir. BÜYÜK ÖZBEKÇE TÜRKÇE SÖZLÜK HAKKINDA.....	11
Abdurasulova D.Sh. ERGONIMLARNING FUNKSIONAL-SEMANTIK TAHLILI.....	17
Avezova Y. TIBBIY LUG'ATLARNING YARATILISH TARIXI VA O'RGANILISHI.....	19
Axmedova D.B. ONLAYN ONTOLOGIYALARNI ASOSIY SEMANTIK TEGTLAR SIFATIDA QO'LLASH IMKONIYATI.....	21
Bafoyeva N.A., AKBAROVA M.R. ABDULLA QODIRIYNING KICHIK EPIK ASARLARIDA TOPONIMLARNING QO'LLANISHI.....	24
Giyazova P. ERKIN VOHIDOVNING "SO'Z LATOFATI" ASARIDA O'ZBEK TILINING RANG- BARANGLIGI.....	26
Hojiyeva N.H. О НАЗВАНИЯХ ПЛОДОВ, ПРИНАДЛЕЖАЩИХ ИХ ЯРУСУ.....	28
Hojiyeva N.H., Ashurova A.B. "TIB QONUNLARI "ASARIDA ZAHAR TAYYORLANADIGAN FITONIM NOMLARI.....	30
Hoshimova Sh.I. TILSHUNOSLIK NAZARIYASI, TIL VA JAMIYAT MUNOSABATI.....	33
Iskandarova Q.Y. TARBIYAGA OID LEKSEMALARNING KONSEPTUAL XUSUSIYATLARI.....	35
Ismatova Sh. A. SIYOSIY NUTQLARDA JANRLARARO GIBRIDLIK VA O'ZARO TA'SIR.....	37
Jo'rayeva L.J. REALIYA -NEOLOGIZM, REALIYA-ARXAIZM VA REALIYA-TARIXIZMLAR.....	39
Jo'rayeva Z.Y. PESHKO' TUMANI MIKROTOPONIMYASINING LINGVISTIK TADQIQI.....	41
Jumaniyozov Z.O., Masharipova Y.O., THE EMERGENCE OF LINGUOCULTUROLOGY AS A RESULT OF THE INTEGRATION OF LANGUAGE AND CULTURE.....	43

Kilichev B.E., Koziyeva I.K. SEMANTICS OF SURNAMES.....	45
Latifova M.Y. ERKIN O'XSHATISHLARNING BADIY MATNDAGI VAZIFASI.....	47
Latifova M.Y., Qomilboyeva N. O'TKIR HOSHIMOV ASARLARIDA ERKIN O'XSHATISHLARNING BADIY AHAMIYATI.....	49
Matkarimova B.X. OBYEKT VA SUBYEKT MUNOSABATLARINING MAZMUNYIY XUSUSIYATLARI: O'ZBEK TILI MATERIALLARI ASOSIDA LINGVISTIK TAHLIL	50
Mirjonov N.N. KOGNITIV TERMINSHUNOSLIK PARADIGMASINING SHAKLLANISHI: NAZARIY BOSQICHLAR TAHLILI.....	52
Mirjonov N.N., Idiyeva M.U. DISKURS – BELGI FAOLIYATI SIFATIDA: SEMIOTIK VA KOGNITIV YONDASHUVLAR TAHLILI.....	53
Минаварова Г. М. ЯЗЫК - КАК УНИВЕРСАЛЬНЫЙ ФЕНОМЕН ЧЕЛОВЕЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ И СОЗНАНИЯ.....	55
Mirxanova G.R. TERMINLARDA MA'NO DARAJALANISHI HODISASI.....	56
Murtazoyeva Sh.A. O'ZBEK TILI TARIXIY TARAQQIYOTINING ASOSIY BOSQICHLARI VA ADABIY TILNING SHAKLLANISHI.....	58
Niyozova F. EKOLINGVISTIKA – TILSHUNOSLIKNING IJTIMOYIY YO'NALISHIDA YANGI SOHA: NAZARIYA VA QARASHLAR.....	60
Nurova Y.U. ICHIMLIK NOMLARINING ETNOLINGVISTIK IFODALANISHI.....	62
Ochilova D.S. TIL VA TAFAKKUR MUNOSABATI HAQIDA MULOHAZALAR.....	64
Po'latova Z.M. NON LEKSEMASINING DIALEKTAL VARIANTLARI VA ULARNING MA'NO FARQLARI.....	66
Saidova X.F. ZAMONAVIY O'ZBEK TILIDA OT LUG'AVIY BIRLIKLARINING OMMAVIY AXBOROT VOSITALARI ORQALI TARQALISHI.....	68
Sirojiddinova H.I. "TAQLID" SO'Z TURKUMINING SUBSTANSIAL TILSHUNOSLIKDAGI TALQINI.....	70
Tilavova M.A., Shamsiyeva A. TOHIR MALIKNING "ODAMIYLIK MULKI" ASARIDAGI "NE ERUR BU JAHOLAT?" BOBIDA QO'LLANILGAN BIRLIKLARNING LINGVOMA'NAVIY XUSUSIYATLARI HAQIDA.....	73
Tog'ayev J.J. O'ZLASHMA QATLAMGA MANSUB TOPONIMLARNING ETIMOLOGIK TADQIQI(BUXORO HUDUDI MISOLIDA)	77
Usmonova M.U. O'ZBEK TILI TA'LIMIY KORPUSI TUZILISHI VA IMKONIYATLARI.....	80
Xolmatova N.I. KASBIY DISKURSNING LINGVOPRAGMATIK XUSUSIYATLARI VA UNDA XUSHMUOMALALIKNING AHAMIYATI.....	82

Yuldashev J.U. QUYI ZARAFSHON TOPONIMLARINING TARKIBIY XUSUSIYATLARI HAQIDA.....	84
Yuldosheva M. SOTSIOPRAGMATIKANING SHAKLLANISHI VA UNING LINGVISTIK ASOSLARI.....	86
Yuldosheva N.E. TIL – MA’NAVIYAT KO’ZGUSI.....	89
G’iyosova O’S. O’ZBEK ADABIY TILI TARAQQIYOTIDA ALIFBO VA MUAMMOLARI.....	91
Sharopova F. “XO’JAND QAL’ASI” ROMANIDAGI RABOT TOPONIM HAQIDA.....	92

II SHO’BA. ADABIYOTSHUNOSLIKDA ZAMONAVIY YONDASHUVLAR

Ahmadova F.H. ISTIQLOL DAVRI SHE’RIYATI POETIK TARAQQIYOTIGA XALQ KULGI SAN’ATINING TA’SIRI MASALASIGA OID AYRIM MULOHAZALAR.....	95
Ahmadova M. O’ZBEK SHE’RIYATIDA QONNING TIMSOL VA RAMZ SIFATIDAGI BADIY IFODASI.....	97
Akmurodova Sh. SHARQ ADABIYOTIDA SHARH YOZISH AN’ANASI VA NAVOIY G’AZALLARINI SHARHLASH MEZONLARI.....	100
Alijonova O.A. “DEVONI LUG’OTIT TURK” ASARIDA QO’LLANGAN MAQOLLARDAGI SOMATIK OBRAZLARINING BADIY TALQIN XUSUSIYATLARI.....	102
Allamurodova S. O’LMAS UMARBEOVNING “ODAM BO’LISH QIYIN” ASARINING BADIY TAHLILI.....	105
Amonov U.S., Shukurova G.I. SIROJIDDIN SAYYID SHE’RIYATIDA VATAN MADHI.....	107
Avazova N.O. TO’RTLK JANRIDA ESTETIK TAFAKKUR VA SEMIOTIK TALQIN.....	109
Atoyeva Z.A. QISSA JANRINING BADIY KOMPOZITSION XUSUSIYATLARI.....	111
Azimova O.N. JAVLON JOVLIYEV HIKOYALARIDA IJTIMOY HAYOT TASVIRI.....	112
Axmedova D., Muxiddinova N. JADID ADABIYOTI – O’ZBEK XALQINING ZAMONAVIY INSONGA AYLANISH JARAYONINI BOSHLAGAN ADABIY HARAKAT.....	115
Bekova N.J., Komilova Z.B. IMLO BUXORIY SHE’RIYATIDA INSON VA RUHIYAT MANZARALARI.....	118
Bozorova D.B. “TONGOTAR” ROMANIDA JAMIYAT STEREOTIPLARI FONIDA AYOL IZTIROBI VA QISMATI IFODASI.....	121
Esanova S.Z. U.HAMDAMNING “OTA” VA “TO’RTKO’CHA” ROMANLARIDA DAVR VA SHAXS RUHIYATI.....	123

Faxriyeva A. SAIDA ZUNNUNOVA SHE'RIYATINING BADIYATI.....	125
X.A.Xaitov XALQ KULGISI TA'SIRIDA YARATILGAN DRAMATIK ASARLARDA ZAMONAVIY QAHRAMONLAR TALQINI.....	127
Hayitova D.J. "FARHOD VA SHIRIN" DOSTONIDA ADOLAT G'OYASI VA XALQPARVARLIK TUSHUNCHALARINING BADIY TALQINI.....	131
Ibrohimova G. CHO'L PON SHE'RIYATIDAGI KO'KLAM TASVIRIGA DOIR BA'ZI MULOHAZALAR.....	134
Ibotova M.O., Axtamova D.D. XORAZMIYNING "MUHABBATNOMA" ASARIDA TASHBEH SAN'ATI.....	136
Istamova Sh.M. BADIY OBRAZ TURLARI VA ULARNING O'ZBEK NASRIDA IFODALANISH XUSUSIYATLARI.....	138
Istamova Sh.M., Boltayeva Sh. BADIY ASARLARDA TUSH TASVIRI.....	141
Ismoilova S.J. "HIKMATNOMA" ASARIDA XALQNING AXLOQIY QADRIYATLARI TALQINI.....	143
Ismatova M.T. JADID SHE'RIYATIDA "YO'L" RAMZIY OBRAZINING BADIY IFODASI.....	145
Jabborova M. O'ZBEK YOZMA YODGORLIKLARIDA VA ADABIY MATNLARDA KOSMONIMLARNING LISONIY TIZIMI VA POETIK FUNKSIYASI.....	147
Latipova S.T. YOZUVCHI JO'RA FOZIL ASARLARINING TIL XUSUSIYATLARI.....	149
Maxmudova S. X. YANGI O'ZBEK SHE'RIYATIDA VATAN TIMSOLLARI.....	152
Maxmudova N.R. ABDULLA QAHHORNING "NOTIQ" HIKOYASI: BADIY MAHORAT VA IJTIMOIIY MAZMUN TAHLILI.....	157
Maqsadova G.N. "O'TKAN KUNLAR" ROMANIDA XUSHRO'YBIBI OBRAZI FUNKSIONAL TAHLILI.....	158
Nizomova Sh.Sh., Davlatova S.Q. ADABIYOTNING SHARTI MUKAMMALLIKDIR (ERKIN VOHIDOVNING ADABIY-TANQIDIY QARASHLARI)	160
Norova H. ULUG'BEK HAMDAM HIKOYALARIDA RAMZIYLIK VA FALSAFIY QARASHLAR IFODASI.....	162
Ochilova G. LUQMON BO'RIXONNING "JAZIRAMADAGI ODAMLAR" ROMANIDA LOLANING AYANCHLI TAQDIRI.	165
Rashidova F.R. BADIY ADABIYOTDA "ONG OQIMI" TEXNIKASINING TADRIJIY SHAKLLANISHI.....	167
Rustamova G.B. ECOCRITICISM – INTERDISIPLINARY FIELD BETWEEN THE ENVIRONMENT AND LITERATURE.....	170
Saidova R.A. ADABIYOTSHUNOSLIKDA MATN TAVSIFI.....	172

San'atova N.S. GOMER ASARLARIDA QAHRAMONLIK VA INSONIYLIK TIMSOLI.....	177
Umedova O.A. ADABIY TOPISHMOQLAR: XALQ OG'ZAKI IJODINING DAVOMIY SHAKLI VA BADIY TARAQQIYOTI.....	178
Xalilova R.R., Abduraxmonova M.A. MUHAMMAD YUSUF SHE'RIYATIDA SHE'R VA SHOIRLIK MASALALARIGA MUNOSABAT.....	181
Sharipova L.F., Oybekova B. O'ZIGA XOSLIKDA MAHORAT.....	183
Sharofova G. HOZIRGI O'ZBEK ROMANCHILIGIDA URUSH MOTIVI VA TASVIRI: ULUG'BEK HAMDAMNING "OTA" ROMANI MISOLIDA.....	184
To'rayeva M. "NOM" XOTIRA ASARIDA AFG'ON URUSHI FOJIALARI TASVIRI.....	187

III SHO'BA. TIL VA ADABIYOTNI O'QITISHDA INNOVATSIYA HAMDA INTEGRATSIYA

Abdusattorova D. ERTAKLARNI MULTIMEDIA ILOVALAR ASOSIDA O'QITILISHIDA JAHON TAJRIBASIDAN FOYDALANISH.....	191
Esanova O.A. FILOLOGIK TA'LIMDA PEDAGOGIK ILMIY-METODIK MUAMMOLAR TAHLILI.....	193
Ikromova G.I. TIL TA'LIMIDA GAMIFIKATSIYA TEXNOLOGIYASINING AHAMIYATI.....	195
Fayzulloeva Ch. DEVELOPING PRAGMATIC COMPETENCE IN SECOND LANGUAGE LEARNERS: THEORY AND PRACTICE.....	198
Мамадкулова К.А. КОММУНИКАТИВНЫЙ ПОДХОД В ОБУЧЕНИИ ФРАНЦУЗСКИМ ГЛАГОЛЬНЫМ ВРЕМЕНАМ.....	201
Mamatov R., Rustamova M. THE USE OF PEDAGOGICAL TECHNOLOGIES IN TEACHING GERMAN.....	204
Nizomova Sh.Sh. ADABIYOT DARSLARIDA O'YIN TEXNOLOGIYALARINING AHAMIYATI.....	205
Nurullayeva S.M. UMUMTA'LIM MAKTABLARIDA FARD JANRINI O'QITISHDA MAQOLLARNING O'RNI.....	208
Niyazova Z.E. IJODKOR KONSEPSIYASI: NODIR NORMATOV BADIY TALQINI.....	210
Nekova N. BADIY ASARDA EPIGRAFNING VAZIFASI (Yozuvchi Abdulla Qahhor ijodi asosida).....	212
Omonova Sh. X. THE EFFECTIVENESS OF EXPANDING VOCABULARY USING QUIZLET.....	214
Saidova O'.B. VIRTUAL KOMMUNIKATIV MAYDONDA O'ZBEK TILINING TARAQQIYOTI.....	217
Xalilova R.R. OLIY TA'LIM MUASSALARIDA KASBIY NUTQ USLUBINI TAKOMILLASHTIRISH.....	220

Xalilova R.R., Tolibova M.Z. ADABIYOTSHUNOSLIKDA ZAMONAVIY YONDASHUVLAR VA ABDURAUFI FITRATNING TA'LIM TIZIMIGA TA'SIRI.....	221
Убайдова Д.А., Икромова М.С. ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ПРИМЕНЕНИЯ НОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ОБУЧЕНИИ РУССКОМУ ЯЗЫКУ.....	222
Ubaydova H.A., Karimova M.N. XALQARO BAHOLASH DASTURINING TA'LIM SIFATINI OSHIRISHDAGI ROLI.....	225
G'ulomova H.Sh. ZAMONAVIY TA'LIMDA TIL VA ADABIYOT INTEGRATSIYASI O'RNI.....	227
Shukurova Z.M. ADABIYOT VA ONA TILI FANLARIDA INTEGRATSIYALASHGAN YONDASHUVNING TA'LIM SAMARADORLIGIGA TA'SIRI.....	231

IV SHO'BA. FOLKLORSHUNOSLIKNING DOLZARB MUAMMOLARI

O'rayeva D.S. O'ZBEK XALQ DOSTON VA ERTAKLARIDA KIYIK KULTIGA OID QARASHLARNING BADIY TALQINI XUSUSIDA.....	234
Amonov U. XX ASR BIRINCHI CHORAGIDAGI O'ZBEK FOLKLORI MATERIALLARINING ILK TO'POVCHILARI.....	237
Axmatjonova Y.N. FOLKLORSHUNOSLIKNING DOLZARB MUAMMOLARI.....	240
Bekova N.J., Muxamedova M.T., MAQSUD SHAYXZODA - XALQ OG'ZAKI IJODI TADQIQOTCHISI.....	241
Haydarova D.M. ALISHER NAVOIY G'AZALIYOTIDA MAQOL VA MATAL ASOSIDA YUZAGA KELGAN ODDIY FOLKLORIZM.....	244
Hoshimova Sh.I. O'ZBEK FOLKLORINING SO'Z SAN'ATIGA ASOSLANGAN JANRLAR TIZIMI.....	246
Maxmudova J.M. ALISHER NAVOIYNING KICHIK LIRIK JANRLARIDA XALQONA AN'ANA: RUBOIY VA HIKMAT UYG'UNLIGI MISOLIDA.....	247
Jabborova M.V., Muzaffarova M.M. O'ZBEK MAQOLLARIDA OY OBRAZINING SEMANTIK TALQINI ("HIKMATNOMA" ASOSIDA)	250
Qobilova A.A. TURSUNBOY ADASHBOYEV SHE'RIYATIDA LOF JANRI: XALQ OG'ZAKI IJODINING ZAMONAVIY IFODASI.....	252
M.Y. Ro'ziyeva XALQ MAQOLLARIDA RANG SIMVOLIKASI.....	256
Sharipova M.B. "ALPOMISH" DOSTONI - XALQ ETOSI VA AXLOQIY ME'YORLARNING BADIY IFODASI.....	259

Sharipova M.B. "ALPOMISH" DOSTONI POETIKASIDA AXLOQIY QADRIYATLAR VA XALQ ETOSI.....	261
Shomurodova S. O'ZBEK ERTAKLARIDA TIKUVCHI OBRAZI.....	264

V SHO'BA. QIYOSIY ADABIYOTSHUNOSLIK, TARJIMASHUNOSLIK VA ADABIY TA'SIR MASALALARI

Абдыкалыков Д.Н. КЫРГЫЗ ЖАНА ӨЗБЕК ТИЛДЕРИНДЕГИ ЫЙЫК САНДАР	267
Aglamov T.X., Axmedova M.U. RUS ADABIYOTSHUNOSLARI NIGOHIDA KRILOV MASALLARI: NAZARIY TAHLIL VA TARJIMA XUSUSIYATLARI.....	269
Alimova D.B. INGLIZ ADABIYOTIDA ODA VA GIMN JANRI UYG'UNLIGI.....	272
Ахмедов Р.Ш. ТЕМА ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ ЧЕЛОВЕКА И ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА В ПРОИЗВЕДЕНИЯХ АДЛЕРА ТИМЕРГАЛИНА.....	275
Бактыбек кызы З. КЫРГЫЗ, ӨЗБЕК ЖАҢЫЛМАЧТАРЫНДАГЫ ТЫБЫШТАРДЫН ЭВФОНИЯСЫ	278
Bo'riyeva M.O., Maxmudova N.A. USMON NOSIR IJODIDA OQIMLAR SINTEZI HAMDA BADIY TASVIR VOSITALARIDAN FOYDALANISH MAHORATI.....	282
Davletova Sh.B. BORXES IJODIDA USLUB, TASVIR VA DETALLARDAGI RAMZIYLIK.....	284
Fazildinova S.N. ALISHER NAVOIYNING "FARHOD VA SHIRIN" DOSTONIDAGI METAFORA VA O'XSHATISHLAR TARJIMASIDA SEMANTIK VA STILISTIK MUVOFIQLIK MASALASI.....	285
Hojiyeva N.H., Mutalibova S.O'. JAHON MAMLAKATLARI JUMLADAN, O'ZBEK VA TURK TILLARIDA AYRIM MEVA NOMLARINING RAMZIYLIGI.....	288
Кошуева М.Ж. КЫРГЫЗ ТИЛИНИН ӨНУГҮШҮНДӨГҮ ӨКСҮКТӨР (XX КЫЛЫМ, АРХИВ).....	290
Khonsaidova M.M. LINGUOCULTURAL AND PRAGMATIC ESSENCE OF HUMOR IN ANTHROPOCENTRISM.....	296
Khudoyorova N. B., SOCIO-ENLIGHTENMENT IMAGES IN UZBEK JADID LITERATURE AND ENGLISH ENLIGHTENMENT LITERATURE.....	299
Mamadqulova K.A., COMPARATIVE GRAMMAR: DIFFERENCES AND SIMILARITIES OF ENGLISH AND FRENCH PREPOSITIONS.....	300
Mamatkulova X.A. SIFAT-ANTONIMLAR ISHTIROKIDAGI FRAZEOLOGIK BIRLIKLARNING QIYOSIY-TARJIMAVIY TAHLILI.....	303
Marimbayeva S.U. TIME CONCEPTUALISATION IN UZBEK CULTURE.....	305

Marimbayeva L.U. TARJIMA JARAYONIDA MILLIY-MADANIY UNSURLARNING EKVIVALENTLIGI MUAMMOLARI.....	307
Nurova F.K. JAHON VA O'ZBEKISTON TILSHUNOSLIGIDA SO'ZLARNI MORFOANALIZATORDA MODELLASHTIRISH MASALALARI.....	309
Qurbanbayeva N.I. DUO, ISTAK VA TILAKLARNING KONTEXTUAL QO'LLANILISHI VA DISKURSIV XUSUSIYATLARI.....	311
Radjapova I.E. METAFORA VA EPITETNING O'ZBEK VA INGLIZ TILLARIDA FUNKSIONAL-SEMANTIK XUSUSIYATLARI.....	313
Rahimova M.A. "WILL" FE'LI ORQALI IFODALANGAN MUMKINLIK MODAL MA'NOSINING DISTRIBUTIV VA KONTSEKSTUAL TAHLILI.....	315
Rasulqulova S.Sh. O'ZBEK, TURKMAN VA TURK TILLARIDAGI IJTIMOY-DISKURSIV BIRLIKLARNING QIYOSIY TAHLILI.....	316
Raxmatullayeva X. FARENGEYT 451: PARANOID FICTION JANRI KONTEKSTIDA TAHLIL.....	319
Rustamova G.B. CHO'LPON SHE'RIYATIDA EKOLOGIK POETIKA ELEMENTLARI (dendrar obrazlar misolida).....	321
Sobirova Z.R. LEKSIK DIALEKTIZMLAR CHEGARALANGAN LEKSIKA TURI SIFATIDA	324
Sobirova Z.R. INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDA CHEGARALANGAN LEKSIKANING TIL SATHLARI JIHATIDAN QIYOSIY TADQIQI.....	326
Umurzakova D.D. TURKIY POETIKA TADQIQIDA INGLIZ VA RUS SHARQSHUNOSLARI QARASHLARINING QIYOSI.....	328
Yusupova B.E. USAGE OF LITERARY, COLLOQUIAL, AND NEUTRAL WORDS IN «TO KILL A MOCKINGBIRD» BY HARPER LEE.....	331
Yusupova Sh.N. INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDA FONETIK MUNOSABATLAR: QIYOSIY TAHLIL.....	333
Shomurotova H.A. "BOBURNOMA" ASARIDA TARJIMANING LINGVISTIK XUSUSIYATLARI.....	335

VI SHO'BA. PEDAGOGIK TA'LIMNING ILMIY-METODIK MUAMMOLARI

Ahrorov A.A. RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR DAVRIDA FOLKLOR: OG'ZAKI IJODIY MEROSNI SAQLASH VA ELEKTRON RESURSLARDA QAYTA YARATILISHI.....	338
Akramova M.K. MUSIQA DARSLARIDA ESTETIK TARBIYA VA METODIK INNOVATSIYALAR: PEDAGOGIK TA'LIM TIZIMIDA YANGI YONDASHUVLAR.....	341

Amirqulov Sh.Sh. KEKSA YOSHDAGI KISHILARDA JISMONIY FAOLLIK VA SOG'LOMLASHTIRUVCHI MASHG'ULOTLARNING AHAMIYATI.....	345
Axmatjonova Y. PSIXOANALITIK TAHLIL ASOSIDA O'ZBEK AYOL OBRAZI TALQINI (XURSHID DO'STMUHAMMADNING "CHAYONGUL" QISSASI MISOLIDA)	347
Boltayev B.H. L. KVALITALOGIK YONDASHUVGA ASOSLANGAN AUTENTIK KOMPETENSIYANI SHAKLLANTIRISH IMKONIYATLARI.....	348
Erkinova L. O'QUV JARAYONIDA TALABALARNING LOYIHA KOMPETENSIYASINI RIVOJLANTIRISHNING PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI.....	350
Islomov E.Y. TALABALARDA JISMONIY CHIDAMLILIK HAMDA TALABALAR JISMONIY RIVOJLANISHINING PEDAGOGIK ASOSLARI	352
Kurbonova O.D. IJTIMOY TARMOQLARDA MULOQOT MADANIYATININGIMKONIYATLARI VA MUAMMOLAR.....	354
Murodova F.A., Mirxanova G.R. "TURKIY GULISTON YOXUD AXLOQ" ASARIDAGI TARBIYA HAQIDA BERILGAN FIKRLARNING HAYOTDAGI AHAMIYATI.....	356
Nazarova M.A., Ramazonova S.S. PEDAGOGIK TA'LIMDA INNOVATSION METODLAR VA ULARNING QO'LLANISHIDA YUZAGA KELADIGAN MUAMMOLAR.....	358
Qilichev A.T., Barotov B. O'ZBEKISTONDA MA'MURIY HUQUQBUZARLIKLARNING STATISTIK VA HUQUQIY TAHLILI.	359
Qo'chqorov N.B., LEGAL AND INFORMATION CULTURE IN THE MODERN WORLD	362
Raimov O'I. JISMONIY TARBIYA VA SPORT MASHG'ULOTLARINING SOG'LOM TURMUSH TARZINI SAKLLANTIRISHDAGI O'RNI VA AHAMIYATI.....	365
Rajabov E.E. ROL O'YNASH VA MUNOZARALARDAN FOYDALANISH ORQALI OG'ZAKI NUTQ KO'NIKMALARINI RIVOJLANTIRISH.....	368
Sharopova Z.T. ONA TILI DARSLARIDA MEDIA-MATNLAR ASOSIDA TANQIDIY TAHLIL KO'NIKMALARINI SHAKLLANTIRISH.....	370
Toyirova N.M. ALOHIDA TA'LIM EHTIYOJLARI BO'LGAN BOLALARGA TO'G'RI QATORDA YOZISH KO'NIKMALARINI SHAKLLANTIRISH METODIKASI.....	373
Халмирзаев М.А. НЕЙРОПЕДАГОГИК ТЕХНОЛОГИЯЛАР ЁРДАМИДА МАНТИҚИЙ ФИКРЛАШНИ РИВОЖЛАНТИРИШНИНГ МЕТОДОЛОГИК АСОСЛАРИ.....	375
Xo'jaqulov Sh.Sh. JAZONI IJRO ETISH MUASSASALARIDA MA'NAVIY MUHITNI SHAKLLANTIRISHNING PEDAGOGIK IMKONIYATLARI.	377
Zokirjonov J.O. Kosimov A.A. RETHINKING PEDAGOGICAL EDUCATION: SCIENTIFIC CHALLENGES AND METHODOLOGICAL INNOVATIONS.....	379

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Bobojonov D. *Milliy identifikatsiya va jadid adabiyoti // Filologik tadqiqotlar*, 2019, №3. – 101–115 betlar.
2. Tojiboyeva O. Jadid adabiyoti. Yangi O'zbekiston ilmiy tadqiqotlar jurnali, 1-jild 3-son, 89-91-betlar.
3. Ziyoyev H.Z. O'zbekiston mustaqilligi uchun kurashlarning tarixi. – Toshkent, 2001.

IMLO BUXORIY SHE'RIYATIDA INSON VA RUHIYAT MANZARALARI

Bekova Nazzora Jo'rayevna

BuxDU O'zbek tili va adabiyoti
kafedrası professori, f.f.d. (DSc)

Komilova Zebiniso Botir qizi

BuxDU "Matnshunoslik va adabiy
manbashunoslik" mutaxassisligi magistranti

Annotatsiya. Mazkur maqolada Sharq mumtoz adabiyotining muhim namunalaridan biri bo'lgan "Devon Imloyi Buxoriy" asarining mazmuni, adabiy xususiyatlari va ma'naviy ahamiyati tahlil qilinadi. Asarda ilgari surilgan diniy-axloqiy va falsafiy g'oyalar, ilm va ma'rifatning qadri, tasavvufiy qarashlar hamda ularning bugungi kun uchun dolzarbligi yoritiladi. Shuningdek, asarning yosh avlod tarbiyasidagi o'rni va adabiyotshunoslikdagi ilmiy ahamiyati ham alohida ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar Devon Imloyi Buxoriy, mumtoz adabiyot, tasavvuf, ilm, ma'naviyat, axloq, badiiy san'at, Sharqshunoslik.

Kirish O'zbekiston mumtoz adabiy merosi Sharq madaniyatining ajralmas qismi hisoblanadi. Unda diniy, axloqiy va falsafiy g'oyalar mujassam bo'lib, asrlar davomida xalq ma'naviyatini shakllantirishga xizmat qilib kelgan. Shunday bebaho durdonalardan biri bu — "Devon Imloyi Buxoriy"dir. Mazkur asar Alhoda nashriyoti tomonidan chop etilgan bo'lib, uning tayyorlanishida O'zbekiston Fanlar Akademiyasi Sharqshunoslik instituti mutaxassisleri bevosita ishtirok etishgan. Qo'lyozmalar asosida tiklangan ushbu nashr nafaqat adabiyotshunoslar, balki tarixchi va ma'naviyatshunoslar uchun ham qimmatli manba hisoblanadi. Bugungi kunda milliy merosni o'rganish, uni yoshlarga yetkazish va adabiyotning tarbiyaviy ahamiyatini kengaytirish dolzarb masalaga aylangan. Shu nuqtayi nazardan "Devon Imloyi Buxoriy"ni tadqiq etish nafaqat tarixiy zarurat, balki bugungi kun uchun ham muhim ilmiy vazifadir.

Asarning mazmuni "Devon Imloyi Buxoriy" tarkibida diniy-ma'rifiy, tasavvufiy, axloqiy va falsafiy ruhdagi ko'plab she'rlar jamlangan. Asarda Allohga muhabbat, ilmning ahamiyati, sabr-toqat, halollik, dunyoga haddan tashqari berilmaslik kabi mavzular keng yoritiladi. Bunga misol tariqasida quyidagi misrani keltirishimiz mumkin.

Forscha:

Ey mah-e hosn, posht-e nazar kon be su-ye ma

Zahed shekaste bad do dastat kea z hasad

Bostan-e ons, banda mag'ir az gonah

'Ervat makon, made be nowbahar sabu-ye ma

Ma'nosi:

Ey go'zallik oyidek yuzli, biz tomonga nigoh tashla,

Ey zohid, hasad sabab qo'llarin sinib kestin.

Ey mehr bog'i, guhoh uchun qo'limni ushlama,

Poklik qilmaysanmi, bahorning qadahini bizga bermaysanmi.

Ushbu misrada shoir guhoh qilishdan qaytish, hasad qilmaslik, doimo pok bo'lish kabi fazilatlarni ilgari surgan. Shoirning asosiy maqsadi insonni ruhiy poklanishga, komillikka va ma'naviy yuksalishga chorlashdir. She'rlarda dunyo boyliklari va mol-mulkning o'tkinchiligiga urg'u berilib, haqiqiy baxt faqat ilm, diyonat va ruhiy tozalikda ekanligi uqtiriladi. Asarda ilmga berilgan yuksak e'tibor ham alohida o'rin tutadi. Shoir ilmni insonning qalb ko'zgusi deb biladi. Ilm orqali inson nafaqat dunyoviy, balki oxirat saodatiga ham erisha oladi. Shu bois devon o'z davrida ilm ahliga katta ta'sir ko'rsatgan. Adabiy xususiyatlari "Devon Imloyi Buxoriy" o'z davrining yuksak badiiy namunalaridan biridir. She'rlarda tashbeh, istiora, tajnis, tanosib kabi badiiy san'atlar keng qo'llangan. Masalan:

Forscha

Doshman bovad kasi ke namayad dava-yi ma,
Juz 'ishqi dust, kist shavad rahnama-yi ma?
Az ghayr khar sar ke guzarad ba pa-yi ma?
Ghayr az riza-yi dust che bashad riza-yi ma?
Bashad hazar martaba kamtar baqa-yi ma,
Az may shavad gushada dil-i bi-nava-yi ma.

Ma'nosi:

Bizning dardimizga davo ko'rsatgan kishi-dushman bo'lur,
Do'stning ishqidan boshqa kim bizga yo'l ko'rsatadi?
Begonadan tikan va ranjdan boshqa narsa oyog'imiz ostiga tusharmikan?
Do'stning rizosidan boshqa narsa biz uchun rozi bo'lishi mumkinmi?
Bizning umrimiz ming marotaba oz bo'lsa ham,
May (ishq sharobi) bilan g'amgin ko'nglimiz ochilib, kengayadi.

Misralarda ko'pincha Qur'on oyatlari va hadislarning ma'nolari badiiy tarzda ifodalangan bo'lib, ular asarga diniy-falsafiy ruh bag'ishlaydi.

Forscha:

Ki bud tan parvaridan peshay-i atvor-i mā
Boshad az afghān-i bulbul rawnaq-i gulzor-i mā
Az tama' parhez mī-so'zad dil-i bīmār-i mā
Pur bud az husn-i ān mah kūcha-yi bozār-i mā
Dar guzar az fikr-i ta'mīr-i fano, memār-i mā
Maslahat rā xanda mī-āyad ba in kirdār-i mā

Tarjimasi:

Tanparastlik — bizning yo'limiz emas,
Bulbul nolasidan yashnar bog'imiz, nafas.
Tama'ni tark etish — dil dardiga davo,
Go'zal mah husnidan to'lgan bizning ko'chamiz.
Biz — foni dunyo ta'miridan o'tgan me'morlar,
Bizning bu yo'limizdan maslahat ham kuladi, azizlar.

Tahlil:

Bu baytlarda shoir nafsni tiyish, sabr, va ruhiy yuksalish g'oyasini kuylaydi. "Tanparastlik" — moddiylik, nafs quliga aylanishni bildiradi; shoir esa bunga qarshi ruhiy poklikni qo'yadi.

Bulbul nolasining "gulzarga fayz berishi" — inson qalbidagi dard va muhabbatning yaratuvchan kuchini ramziy ifoda etadi.

Tama'dan voz kechgan "dil bemor" — Alloh ishqida kuyar qalbdir.

Shoir dunyoning o'tkinchi ta'miridan voz kechib, fanoga — o'zligini yo'qotish orqali haqiqiy komillikka intiladi. Bu — naqshbandiyona tafakkur, tasavvufning asosiy ma'nosi.

Giryayi shām o sahar az kaf made dar rāh-i 'ishq
Muhtasib oftad ba pāy-i kham, kharābātī shavad
Jon fido kardan nishon-i himmat-i mardān ke hast

Az firāq shu'la khūyī ān qadar kāhīda'im
Boda-nūshī sāz, amlō az malāmat gham makhur
Shu'la-yi xūbī ān qadar mā rā basūkht o barīda'im
Tabdili:

Ishq yo'lida kecha-yu kunduz yig'lashni qo'yma,
Bir kun muhtasib ham mayxonaga yiqilar, xarobotlik bo'lar.
Jonni fido etish — mardlikning eng oliy belgisi,
Ayriliq alangasi bizni shunchalar so'ndirdi, yo'qotdi.
May ich, ey do'st, malomatdan qo'rqma, g'am yema,
Go'zalning shu'lasidan biz kuydik, tozalangandek bo'ldik.

Tahlil:

Bu she'r ishq, sadoqat va fano (yo'q bo'lish) g'oyalari bag'ishlangan.

Shoir kecha-kunduz yig'lashni — ya'ni Allohni sevish yo'lida sabr bilan iztirob chekishni — poklanish vositasi deb biladi. "Muhtasib" — riyokor din egasi ramzidir; u ham oxirida ishq mastligiga taslim bo'ladi.

Jonni fido etish — sufiyona mardlik belgisi. Bu "nafsn qurbon qilish"dir.

May ichish — tasavvufda "ilohiy mastlik", ruhiy ozodlikni bildiradi.

Shoir "go'zalning shu'lasidan kuyish"ni ma'naviy tozalanish, Alloh ishqida yo'q bo'lish deb talqin qiladi.

Shoirning ijodi Alisher Navoiy, Hofiz, Sa'diy kabi mumtoz shoirlarning an'analari bilan uyg'unlashib ketadi. Ammo u bu g'oyalarni o'z davrining ijtimoiy hayotiga moslashtirib, milliy adabiy muhitda qayta talqin qilgan. Devonning yana bir o'ziga xos jihati uning tilida namoyon bo'ladi. Fors-tojik adabiyotiga mansub bo'lishiga qaramay, unda turkiy xalqlarga xos iboralar, ma'naviy qadriyatlar ham sezilib turadi. Bu esa asarning keng kitobxonlar ommasiga yaqinlashuviga xizmat qilgan.

Ma'naviy va tarbiyaviy ahamiyati. Bugungi kunda "Devon Imloyi Buxoriy"ni o'rganish yoshlar tarbiyasi uchun alohida ahamiyatga ega. Chunki unda ilgari surilgan g'oyalar — halollik, sabr-toqat, ilmga chanqoqlik, dunyo lazzatlariga berilmaslik va Allohga muhabbat — har bir inson uchun umumbashariy qadriyat hisoblanadi. Asar yoshlarni milliy va diniy qadriyatlarga hurmat ruhida tarbiyalashda, ularni vatanparvar, diyonatli va komil inson sifatida shakllantirishda katta o'rin tutadi. Devon nafaqat adabiy meros, balki ma'naviy-ma'rifiy qo'llanma vazifasini ham bajaradi. Shuningdek, globallashtirish sharoitida yoshlarning ongini turli yot g'oyalardan asrashda, ularni milliy o'zlik va madaniyatga sodiq etib tarbiyalashda bunday mumtoz asarlarning o'rni beqiyosdir.

Xulosa "Devon Imloyi Buxoriy" Sharq mumtoz adabiyotining bebaho yodgorliklaridan biridir. U o'zida diniy, axloqiy va falsafiy g'oyalarni mujassam etib, nafaqat o'z davrida, balki bugungi kunda ham dolzarb ahamiyat kasb etadi. Xulosa qilib aytganda, "Devon Imloyi Buxoriy" milliy adabiy merosimizning yorqin namunasi bo'lib, u nafaqat o'tmishni anglash, balki bugungi va kelajak avlodni ma'naviy tarbiyalashda ham beqiyos ahamiyatga ega.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Devon Imloyi Buxoriy. – Eron: Alhoda nashriyoti, yil.
2. O'zbekiston Fanlar Akademiyasi Sharqshunoslik instituti qo'lyozmalari fondi.
3. Karimov, I. "Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch". – Toshkent: Ma'naviyat, 2008.
4. Sharq mumtoz adabiyoti tarixi. O'quv qo'llanma. – Toshkent: Universitet, 2012

**FILOLOGIK TADQIQOTLARNING YANGI BOSQICHI:
ZAMONAVIY TENDENSIYALAR VA ISTIQBOLLAR**

III XALQARO ILMIY-AMALIY ANJUMAN MATERIALLARI

2025-yil, 21-OKTABR

Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligining 2024-yil 27-martdagi 490-sonli buyrug'iga asosan chop etishga ruxsat etildi Cambria (Заголовки) garniturasida, 19-shartli bosma taboq, soni 20 nusxa.

**Muhammad To'ra bosmaxonasida chop etildi.
Manzil: Buxoro shahar Mustaqillik ko'chasi 28 uy
E-mail: ya.duna2012@yandex.ru duna_poligraf@bk.ru**